

Vapautus työvuoroluettelon laatimisesta.

Bitumisaumausta ja valuasfalttityö, annettu 27.10.2011

Oikaisuvaatimus hylättiin.

Oikaisuvaatimuksen kohde:

Itä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueen päätös dnro ISAVI/304/04.07.01/2011, joka annettiin 19.8.2011.

X Oy haki aluehallintovirastolta vapautusta työvuoroluettelon laatimisesta yhtiön 15 bitumisaumasta ja valuasfalttityötä tekeväälle työntekijälle, jotka työskentelivät ympäri Suomea. Lupaa oli haettu ajalle 1.9.2011 – 31.8.2016. Työntekijät tekivät työtä kausiluonteisesti.

Aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue hylkäsi hakemuksen. Perusteena oli se, että työnantaja ei ollut tuonut esille sellaisia seikkoja, joiden perusteella työaikalain 36 §:ssä säädetty edellytykset; työn epäsäännöllisyys ja siitä johtuva erityinen vaikeus laatia työvuoroluetteloa olisivat täyttyneet. Sääolosuhteiden estämät työpäivät olivat vähäisiä ja satunnaisia, jolloin niiden osalta voitiin tarvittaessa tehdä työvuoroluetteloon muutoksia työaikalain 35 §:n edellyttämällä tavalla. Työtä ei aluehallintoviraston mukaan tehnyt epäsäännölliseksi se, että työajan sijoittelu eri vuorokauden aikana haluttiin työnantajan mainitsemissa syillä mahdollisimman joustavaksi.

Oikaisuvaatimus:

X Oy vaati työneuvostoa kumoamaan aluehallintoviraston päätöksen ja vapauttamaan X Oy työaikalain 35 §:n 1 momentissa tarkoitetun työvuoroluettelon laatimisesta.

X Oy kertoi työn olevan kausiluonteista kestopäällystepinnoitteisten teiden bitumisaumausta ja paikkausta valuasfalttityönä. Työtä voitiin tarjota työntekijöille vain sulan kauden ajan. Yksi työntekijän työskentelyjakso ennen tasoitusvapaiden alkamista kesti tyypillisesti 2–3 viikkoa. Työkohteet olivat lyhytkestoisia, ja tavanomaisesti yksi urakointikohde kesti vain 1-3 päivää. Saumaus- ja valuasfalttityö poikkesi olennaisesti perinteisestä asfalttityöstä juuri kohteiden lyhytkestoisuuden vuoksi. Työn tekeminen oli erittäin riippuvainen luonnonolosuhteista. Vesisade esti kokonaan bitumisaumaustyön, sillä bitumi ei tarttunut märkään alustaan. Helle puolestaan hidasti bitumin kuivumista niin paljon, ettei työtä voitu tehdä. Sula bitumi kovettui liian hitaasti ja vähäisenkin liikennesäätö irrotti bitumia saumauskohdasta. Kohteet olivat laadultaan erilaisia ja useissa tapauksissa tilaajat edellyttivät työskentelyä esimerkiksi yöaikaan tai ruuhka-aikojen ulkopuolella, jotta kohteen liikennöinti- tai pysäköintitarve voitiin tyydyttää korjaustyöstä huolimatta. Kohteiden tilaukset ja työn alkamisajankohta sekä aikataulu saatiin usein vasta muutama päivä ennen kohteen työn alkamista. Näillä perusteilla yhtiön mukaan oli aivan ilmeistä, että sen harjoittama toiminta ja tarjottavissa oleva työ olivat luonteeltaan hyvin epäsäännöllisiä. Työvuoroluettelo oli erityisen vaikeaa laatia 14 vuorokaudeksi kerrallaan ja niin, että siitä voitiin tiedottaa asianmukaisesti 3 vuorokautta etukäteen. Yhtiön toimintaan liittyi liian monta työnantajasta riippumatonta muuttujaa: kohteiden lyhytkestoisuus, säästä riippuvainen luonne, tilaajien erityistarpeet ja pikaiset aikataulut. Oli poikkeuksellista, että kaikki muuttujat olisivat yhtä aikaa niin vakiintuneet, että työvuoroluettelo olisi voitu laatia etukäteen ja että sitä olisi voitu myös noudattaa. Työnantajalla ei ollut mahdollisuutta tarjota muuta työtä aikana, jolloin varsinaista tilattua työtä ei voitu tehdä. Poikkeuksena olivat vä-

häiset huoltotyöt, joita ei riittänyt kuin murto-osalle estetunneista. Yhtiön toiminnalle oli tyypillistä, etteivät olosuhteet välttämättä estäneet työskentelyä koko työpäivää, vaan ne siirsivät työn aloittamisajankohtaa vuorokauden – parin sisällä. Sekä helle että vesisade olivat käytännössä aiheuttaneet tällaisia muutoksia.

X Oy:n mukaan työkausi kesti suurin piirtein huhtikuusta syyskuulle. Jos tällä välillä ei ollut tarjolla työtä, lomautettiin työntekijöitä. Työsuhteet päättyivät aina työkauden päättyessä. Alkukaudesta (huhti–kesäkuu) töitä oli eniten. Silloin tarvittiin työntekijöitä enimmillään hieman yli 10. Alkukaudesta yhtiö teki ns. valtion töitä, joiden oli oltava valmiina tiettyinä aikana. Juhannuksen jälkeen tehtävissä töissä tarvittiin enää alle 10 työntekijää. Loppukaudesta (syyskuu) tarvittiin enää 2-3 työntekijää.

Yhtiö esitti lisäksi selvityksensä, joka sen mukaan osoitti työn epäsäännöllisyyttä ja erityistä vaikeutta laatia työvuoroluettelo, joka olisi ollut voimassa 14 vuorokautta ja josta olisi voitu tiedottaa asianmukaisesti 3 vuorokautta etukäteen. Selvityksessä kuvattiin A:n siltaurakan vaiheita. Massan valmistus ei onnistunut suunnitelmien mukaan, joten työ jouduttiin siirtämään toiseen ajankohtaan. Urakka tehtiin kahdessa erässä. Urakassa tuli eteen asioita, joita on mahdoton tietää ennalta. Näin ollen työvuoroluettelon laatiminen ei onnistu etukäteen.

Työneuvoston päätös

Työneuvosto hylkäsi oikaisuvaatimuksen.

Päätöksen perustelut

X Oy on hakenut täydellistä vapautusta työaikalain 35 §:n 1 momentissa tarkoitetun työvuoroluettelon laatimisesta viidelletoista (15) bitumisaumausta ja valuasfalttityötä tekeväälle työntekijälleen ajalle 1.9.2011–31.8.2016.

Työaikalain 36 §:n 1 momentin mukaan vapautus työvuoroluettelon laatimisesta voidaan myöntää, mikäli työn epäsäännöllisyys johtaa siihen, että työvuoroluettelon laatiminen on erittäin vaikeaa. Lainkohdan mukaan kahden edellytyksen on täytyttävä, jotta poikkeuslupa voitaisiin myöntää. Työn on ensinnäkin oltava *epäsäännöllistä*. Tämän epäsäännöllisyyden tulee johtaa siihen, että työvuoroluettelon laatiminen on *erittäin vaikeaa*. Asiaa on tarkasteltava työ- ja työpaikkakohtaisesti.

X Oy on esittänyt, että työkohteiden lyhytkestoisuus, työn säästä riippuvainen luonne, tilaajien erityistarpeet ja pikaiset aikataulut vaikeuttavat työvuoroluettelon laatimista niin, että se voitaisiin laatia 14 vuorokaudeksi kerrallaan ja niin, että siitä voitaisiin tiedottaa 3 vuorokautta etukäteen. Työntantajalla ei ole mahdollisuutta tarjota muuta työtä kuin vähäisiä huoltotöitä aikana, jolloin tilattua työtä ei voida tehdä. Yrityksen asiakkaiden tilaukset, työkohteet, työn alkamisajankohta ja aikatau-

lut yhtiö saa usein vasta muutama päivä ennen työn alkamista. Usein työn tilaajat edellyttävät työskentelyä esimerkiksi yöaikaan tai ruuhka-aikojen ulkopuolella, jotta kohteen liikennöinti- tai pysäköintitarve voitaisiin korjaustyöstä huolimatta hoitaa tyydyttävällä tavalla.

Itä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue on hylännyt yhtiön poikkeuslupahakemuksen, koska se ei tuonut esille seikkoja, joiden perusteella työtä voitaisiin pitää työaikalain 36 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla epäsäännöllisenä. Juuri mainitussa säännöksessä tarkoitettulla tavalla epäsäännöllisenä työtä ei voida pitää sillä perusteella, että työajan sijoittelu eri vuorokauden aikaan haluttaisiin työnantajan mainitsemilla syillä mahdollisimman joustavaksi. Päätöksessä todetaan lisäksi, että yhtiön luottamusmies ei ole puoltanut hakemusta, vaan katsonut, että työvuoroluettelo on laadittavissa.

Työneuvostolle tekemässä oikaisuvaatimuksessa X Oy on kuvannut erilaisia tekijöitä, jotka voivat eräissä tapauksissa johtaa siihen, että työ on epäsäännöllistä, mutta yhtiö ei ole esittänyt, miten työvuoroluettelon laatiminen kokonaan olisi kaikkien työntekijöiden kohdalla niiden johdosta erittäin vaikeaa hakemuksessa tarkoitettuna viiden vuoden ajanjaksona. Muun muassa tilausten lyhyet toimitusajat ja tilauksiin tulevat muutokset samoin kuin Suomessa tavanomaisina pidettävät säätilojen muutokset ovat yleensä normaaleja yrittäjäriskiinkin kuuluvia tekijöitä, joista palveluja tarjoava työnantaja kantaa vastuun. Tämä vastuu ei voi kohdentua työntekijöiden asemaan niin, että heidän työvuoronsa alkamis- ja päättymisajankohdat sekä lepoajat eivät olisi tiedossa ennakkoon. Vaikka työaikalain 36 §:n 1 momentissa säädetyt edellytykset täyttyisivätkin, ei tästä välttämättä seuraa, että työnantajalle voitaisiin myöntää täydellinen vapaus työvuoroluettelon laatimisesta ulottuen kaikkiin kyseistä työtä tekeviin työntekijöihin. Riippumatta työn epäsäännöllisestä luonteesta ja siitä aiheutuvista erityisistä vaikeuksista laatia työvuoroluettelo, työneuvosto on katsonut aiemmassa käytännössään, että työnantajan on kuitenkin usein mahdollista merkitä työvuoroluetteloon työn päivittäinen alkamisajankohta ja viikoittainen vapaa-aika (5/2010 vihannesten pakkaustyö, 6/2010 vihannesten pakkaus- ja jatkojalostustyö, 7/2010 elintarvikkeiden jalostustyö, 1/2009 työ lihatukussa, 4/2007 betonin kuljetus ja pumppaus sekä kemiitin- ja kappaletavaran kuljetus 12–13/2011).

Työvuoroluettelo tulee laatia ja antaa työntekijöille tiedoksi tietyssä määräajassa, jotta työntekijä saa tiedon tulevista työvuoroistaan ja voi muun muassa suunnitella muuta ajankäyttöään. Työntekijän on voitava myös luottaa siihen, että ilmoitetut työvuorojen ajankohdat pitävät paikkansa, sillä työvuoroluettelo voidaan muuttaa vain työaikalain 35 §:n 2 momentissa säädetyillä perusteilla. Vapautuksen myöntäminen työvuoroluettelon laatimisesta kokonaan niin, että siitä ei käy ilmi työ-

vuorojen alkamis- ja päättymisajankohtia eikä vuorokautisia lepoaikoja, johtaa käytännössä siihen, että työntekijä joutuu olemaan koko ajan sidottuna työhön. Työntekijän ajankäytön suunnittelu sekä työn ja vapaa-ajan erottaminen toisistaan vaikeutuu kohtuuttomasti. Tämä ei vastaa työaika-suojelun tarkoitusta. Kuten työneuvosto on jo päätöksessään 4/2007 todennut, työnantaja voi muun muassa porrastaa työntekijöiden työhöntuloaikoja ja tällä tavoin saada joustavuutta työaikajärjestelyihin.,

Edellä esitetyillä perusteilla ja viitaten aikaisempaan käytäntöönsä työneuvosto katsoo, ettei asiassa ole perusteita muuttaa oikaisuvaatimuksen kohteena olevaa aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueen päätöstä, ja hylkää oikaisuvaatimuksen.